

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 21CoCsp/4/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120317286
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:6120317286.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobkyne: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Prievozská 2, Bratislava – mestská časť Ružinov, IČO: 35 724 803, zastúpenej: Remedium Legal, s.r.o., Prievozská 2, Bratislava – mestská časť Ružinov, IČO: 53 255 739, proti žalovaným: 1/ A. B., nar. XX.X.XXXX, trvalý pobyt C. D. XXX/XX, E., 2/ F. B., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt C. D. XXX/XX, E., o 3.000 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 9. októbra 2023 č. k. PN-4Csp/46/2020-353, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie prvým výrokom (I.) uložil solidárnu povinnosť žalovaným 1/, 2/ zaplatiť žalobkyňi sumu 3.000 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 23.3.2019 do zaplatenia; druhým výrokom (II.) rozhodol, že žalobkyňa má voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 9, § 488, § 489, § 517 ods. 2, § 524 ods. 1, 2, § 565 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 497 ObZ (Obchodných zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov), § 290, § 297 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov); § 1 ods. 2, § 2 písm. d) ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do 9.6.2013); § 92 ods. 8 ZoB (zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

2. Vecne zdôvodnil uzavretou zmluvou o spotrebiteľskom úvere dňa 13.5.2013 medzi právnou predchodkyňou žalobkyne (Slovenská sporiteľňa, a.s.) a žalovanými 1/, 2/, na základe ktorej bol im poskytnutý úver vo výške 12.001 eur, ktorý sa zaviazali splácať mesačnými splátkami 157,85 eur, so splatnosťou 20. dňa v mesiaci. Z dôvodu nesplácania úveru riadne a včas sa žalovaní 1/, 2/ dostali do omeškania s plnením dlhu a listom zo dňa 23.1.2018 oznámila právna predchodkyňa žalobkyne žalovaným vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru ku dňu 22.1.2018. Listom zo dňa 18.12.2018 právna predchodkyňa žalobkyne vyzvala žalovaných na zaplatenie splatnej pohľadávky 10.449,06 eur s upozornením, že ak dlh neuhradia, banka je oprávnená postúpiť pohľadávku tretej osobe, k čomu aj došlo zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 22.3.2019, uzavretou so žalobkyňou.

3. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa si uplatnila nárok len na časť istiny vo výške 3.000 eur (bez zmluvných úrokov, či úrokov z omeškania do zosplatenia, ako i bez poplatkov) súd prvej inštancie konštatoval, že nebol pre rozhodnutie relevantný prieskum, či v úverovej zmluve chýbali obligatórne obsahové náležitosti (majúce za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru). Podľa nepopretého skutkového tvrdenia žalobkyne, žalovaní 1/, 2/ nevrátili istinu vo výške 8.006,10 eur, keď nepreukázali uhradenie vyššej sumy.

Prípadné skúmanie premlčania dlhu (§ 54a O. z.), by sa mohlo podľa názoru súdu prvej inštancie týkať len malej časti istiny (zo sumy 8.006,10 eur), avšak žalobou uplatnená časť istiny vo výške 3.000 eur premlčaná nie je.

4. Súd prvej inštancie dôvodil, že z ustanovenia § 565 veta druhá O. z. vyplýva, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové splatenie dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky, a to po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky, ak uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka (§ 53 ods. 9 O. z.). Z ustanovenia § 103 O. z. tiež vyplýva, že premlčacia doba v spotrebiteľských vzťahoch začne plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným dlh (uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11CoCsp/36/2022).

5. Z dôvodu omeškania žalovaných s plnením dlhu, žalobkyni prislúchalo právo aj na zaplatenie úrokov z omeškania, ktoré nastalo nasledujúci deň po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru, pričom výška úrokov z omeškania predstavovala o 5 percentuálnych bodov viac ako je základná úroková sadzba ECB, platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Nárok žalobkyne označil súd prvej inštancie za dôvodný a žalobe vyhovel. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP, ako i zásadou úspechu, v zmysle ktorej bola žalobkyni, v konaní v plnom rozsahu úspešnej, vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, voči žalovaným 1/, 2/ v konaniach neúspešným.

6. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalovaní 1/, 2/ navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnili nesprávnymi skutkovými zisteniami súdu na základe vykonaných dôkazov, ktorý tiež vec nesprávne právne posúdil. Podľa názoru žalovaných napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, súd prvej inštancie nezistil zákonným spôsobom skutkových stavov veci a rozhodnutie súdu je nepreskúmateľné. Súd prvej inštancie sa nezaoberal námietkami žalovaných o absencii obsahových obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Argumentoval len poukazom na nevrátenú časť istiny vo výške 3.000 eur, avšak nemal preukázané, že žalobkyňa si v danom spore uplatnila nárok len na istinu poskytnutého úveru. Súd prvej inštancie neskúmal akú celkovú sumu žalovaní v prospech žalobkyne a pôvodného veriteľa uhradili. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že súd sa otázkou výšky doposiaľ uhradenej istiny úveru nezaoberal. Žalovaní vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne k odporu zo dňa 5.10.2020 uviedli tvrdenie, že do dňa postúpenia pohľadávky uhradili právnej predchodkyne žalobkyne splátkami celkovú sumu 9.649,85 eur (žalobkyňou predložený výpis z úveru). V prospech žalobkyne do dňa podania žaloby uhradili sumu 837 eur (čo vyplýva aj z tvrdenia žalobkyne), následne ešte sumu 240,56 eur (preukázané výpisom o úhrade splátok), spolu 10.727,41 eur. Nárok žalobkyne na zaplatenie žalovanej sumy 3.000 eur nie je preto dôvodný. Žalovaní 1/, 2/ namietali aj nesprávnosť údajov o RPMN, do ktorého veriteľ nezahrnul splátku poplatku za poistenie úveru vo výške 5,34 eur mesačne, ktoré poistenie žalovaní nemali možnosť odmietnuť. Súd prvej inštancie sa uvedenou námietkou nezaoberal. Z výpisu z úveru, predloženého žalobkyňou, je zrejmé, že veriteľ účtoval žalovaným okrem úroku z úveru aj poplatky, zmluvnú pokutu za omeškanie vo výške 25 eur, na ktoré plnenia v prípade bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru by žalobkyňa nemala právny nárok. Ak by si žalobkyňa v žalobe uplatnila nárok len na nevrátenú časť istiny, tak by bola vo výške 1.273,59 eur, nie 3.000 eur.

7. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania žalovaní 1/, 2/ v odvolaní namietali, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nesprávne vec právne posúdil a preto žalobkyni neprislúchala náhrada trov konania. Nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie malo potom za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Podľa judikatúry ústavného súdu, ako i nadnárodných súdov, nedodržanie požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia má za následok zrušenie rozhodnutia z dôvodu porušenia práva na spravodlivé konanie.

8. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Súd podľa jej názoru dostatočne objasnil všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie vo veci. Z poskytnutej sumy úveru 12.000 eur, žalovaní 1/, 2/ uhradili do postúpenia pohľadávky cca 7.927,55 eur, následne zaplatili ešte 1.270 eur, pričom posledná úhrada (20.11.2020) predstavovala 80,60 eur. Žalovaní v odvolaní podľa názoru žalobkyne neuvádzajú konkrétne skutočnosti, s ktorými by sa súd nevysporiadal alebo ktoré by inak spochybňovali žalovaný nárok.

9. Žalovaní 1/, 2/ v odvolacej replike zotrvali na svojich odvolacích námietkach. Hoci žalobkyňa tvrdí, že súd prvej inštancie dospel k správnym právnym záverom (keď zaviazal žalovaných zaplatiť sumu 3.000 eur), sama svoje tvrdenie rozporuje, keď uviedla, že žalovaní uhradili do odstúpenia sumu 7.927,55 eur, následne 1.270 eur. V dôsledku uvedeného dlžná suma nemohla predstavovať 3.000 eur, ale len 2.802,45 eur. Použitím skratky cca 7.927,55 eur (t.j. približne) žalobkyňou, vznikla potreba preskúmať rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré nemôže vychádzať z odhadu dlžnej sumy.

10. Žalobkyňa v odvolacej duplike zotrvala na svojom postoji v odvolacom konaní. Žalovaní do postúpenia pohľadávky uhradili sumu celkovo vo výške 7.927,55 eur, ktorá bola započítaná čiastočne na istinu, čiastočne na zmluvný úrok, na úrok z omeškania a tiež na poplatky. Po postúpení pohľadávky do podania žaloby uhradili žalovaní celkovú sumu 1.270 eur.

11. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaných 1/, 2/ je dôvodné.

12. V prejednávanej veci súd prvej inštancie vychádzal zo záveru, že podľa nepopretého skutkového tvrdenia žalobkyne, žalovaní 1/, 2/ nevrátili žalobkyni istinu vo výške 8.006,10 eur, keďže v konaní nepreukázali uhradenie vyššej sumy. Vzhľadom na uplatnenie len časti nevrátenej istiny vo výške 3.000 eur (žalobkyňou), súd prvej inštancie sa už nezaoberal obligatónnymi obsahovými náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere (a teda ani zákonnou sankciou bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru), ale ani premlčaním pohľadávky žalobkyne (§ 54a O. z.) a s tým súvisiacim predčasným zosplatnením dlhu veriteľom, vo vzťahu k uplatňovanej sume 3.000 eur.

13. V konaní nebolo sporné čiastočné splnenie dlhu žalovanými 1/, 2/ z predmetnej úverovej zmluvy, ako ani spotrebiteľský charakter tejto zmluvy. Ak sa žalobkyňa domáhala žalobou neuhradenej časti istiny úveru vo výške 3.000 eur, bolo nevyhnutné aby sa súd prvej inštancie zaoberal exaktne celkovou výškou dlhu žalovaných 1/, 2/, čo predpokladá ex offo (z úradnej povinnosti) súdny prieskum obligatónnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 9 ZoSÚ), s vyvodením právnych následkov sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v prípade absencie niektorej z nich.

14. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania (hodnotiac každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, prihliadajúc na všetko čo vyšlo počas konania najavo, v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP) mal súd vyhodnotiť aj celkovú výšku úhrady žalovanými 1/, 2/. Bez skúmania presnej výšky zostatku dlhu, na ktorú by prináležal veriteľovi nárok voči spotrebiteľovi (so zohľadnením prípadnej sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru), ako i vyhodnotenia dokazovania ohľadne výšky čiastočného splnenia dlhu žalovanými 1/, 2/ na predmetnú úverovú zmluvu, nebolo možné dospieť k správne záveru o dôvodnosti uplatňovaného nároku žalobkyňou. Uvedené platí keďže je skutkovo i právne významné aká časť čiastočného plnenia dlhu bola priradená k úhrade istiny úveru, zmluvných úrokov, úrokov z omeškania, poplatkov a pod., a to v súlade s platnou právnou úpravou, regulujúcou tieto čiastkové nároky v prípade spotrebiteľských zmlúv. Inak by mohlo dôjsť k obchádzaniu zákona, priradením čiastočného plnenia dlhu (veriteľom) na úhradu nárokov, ktoré veriteľovi neprislúchali (napr. v prípade bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru), dožadujúc sa potom „len“ nezaplatenia dlžnej istiny úveru.

15. Žalovaní 1/, 2/ v odvolaní poukazovali na celkovú úhradu dlhu vo výške 10.727,41 eur, ktorú plnili na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere úvere (právnej predchodkyni žalobkyne mali zaplatiť 9.649,85 eur, žalobkyni sumu 837 eur, ako aj 240,56 eur). Žalobkyňa argumentovala odlišnou sumou (porov. odsek 8 tohto rozhodnutia odvolacieho súdu), ktorá však taktiež nezodpovedala skutkovému záveru súdu prvej inštancie (odsek 27 napadnutého rozsudku).

16. Žalovaní 1/, 2/ preto dôvodne namietali záver súdu prvej inštancie o výške zostatku dlžnej sumy zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere (ktorá predpokladá správnu výšku celkovej úhrady dlhu, priradenie

čiasťočných plnení k jednotlivým oprávneným nárokom veriteľa, po zohľadnení prípadnej sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru).

17. Súd prvej inštalácie v dôsledku nevykonania obligatórneho prieskumu obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 9 ods. 2 ZoSÚ) neposúdil ani údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, ďalej len „RPMN“ (§ 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ), vzhľadom na sankciu s tým spojenú (§ 11 ods. 1 písm. b) a d) ZoSÚ, ak v zmluve o spotrebiteľskom úvere je nesprávne uvedená ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa, poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov).

18. Ustanovenie § 2 písm. i) ZoSÚ definuje ročnú percentuálnu mieru nákladov ako celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vyjadrené ako ročné percento z celkovej výšky spotrebiteľského úveru podľa § 19, pričom celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa podľa § 2 písm. g) ZoSÚ rozumejú zase všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poisťné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok.

19. Nesprávnosť údajov o výške RPMN žalovaní 1/, 2/ namietali, keďže do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby, najmä poisťné (§ 2 písm. i) ZoSÚ).

20. S poukazom na vyššie uvedené absentoval argumentačný základ vyhodnotenia preukázaného skutkového stavu vo vzťahu k prieskumu obligatórnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, aj podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ (v spojení s vyhodnotením následkov podľa § 11 ods. 1 ZoSÚ).

21. Žalovaní 1/, 2/ poukazovali aj na listinný dôkaz výpis z úveru (predložený žalobkyňou) z ktorého malo vyplývať, že žalovaným boli vyúčtované aj poplatky, ako i zmluvná pokuta za omeškanie.

22. Nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Oceáno Grupo Editorial, C-168/05 Mostaza Claro).

23. V súvislosti s ex offo súdnou kontrolou zmluvných podmienok je potrebné poukázať aj na uznesenie Súdneho dvora Európskej únie C-76/10 POHOTOVOSTĚ, s.r.o. proti Iveta Korčková, obsahujúce jednoznačnú požiadavku na ochranu spotrebiteľa pred nečestnými klauzulami, a to vždy a za každých okolností. Súdny dvor Európskej únie judikoval, že vnútroštátny súd má právo aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky (C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones). Táto možnosť priznaná súdu sa považuje za nevyhnutnú na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (C-168/05 Mostaza Claro, C-473/00 Cofidis).

24. S poukazom na uvedené vnútroštátny súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách a musí ich skúmať ex offo (rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Oceáno Grupo Editorial, C-243/08 Pannon GSM).

25. V kontexte uvedeného by vznikol dôvod posúdiť aj ďalšie zmluvné dojednania, majúce vplyv na správnu výšku zostatku dlhu, z hľadiska ex offo súdnej kontroly zmluvných podmienok v zmysle § 53 ods. 1 a nasl. O. z.

26. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštalácie nevyplýva ani vyhodnotenie dokazovania týkajúce sa naplnenia zákonom stanovených podmienok pre platné postúpenie pohľadávky banky v spotrebiteľskom spore, v dôsledku čoho chýbal argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať.

27. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), resp. mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane

žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“, sp. zn. 2Cdo/205/2009 z 29. júna 2010; rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej len „ÚS SR“, sp. zn. III. ÚS 191/2018 zo dňa 13.11.2018). V sporoch s ochranou slabšej strany súd skúma vecnú legitimitáciu z úradnej povinnosti. Dôkazné bremeno preukázania splnenia podmienok podľa § 92 ods. 8 vety prvej ZoB pred postúpením pohľadávky zaťažuje veriteľa, a to aj v prípade, že spotrebiteľ nepoprel s tým súvisiace skutkové tvrdenia veriteľa (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo 162/2020, R 2/2022 č. 6).

28. Predpokladom pre platné postúpenie pohľadávky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere je splatnosť pohľadávky, ktorá v takomto prípade predstavuje spôsobilý predmet postúpenia bankou.

29. Ustanovenie § 565 O. z. umožňuje veriteľovi pri splnení zákonom stanovených predpokladov žiadať zaplatenie celej pohľadávky naraz, a to iba vtedy, ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. T. j. ak došlo k uzavretiu dohody zmluvných strán o tom, či veriteľ môže žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky (§ 565 O. z.), tzv. strata lehôt alebo strata výhody splátok, od ktorej je potrebné odlišiť jednostranný prejav vôle veriteľa požadujúci jednorazové splatenie dlhu v ním stanovenej lehote, v písomnom oznámení veriteľa.

30. Toto právo veriteľa je pritom časovo ohraničené, keďže veriteľ ho môže využiť iba do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Nevyužitím tohto práva veriteľa alebo márnym uplynutím lehoty na zaplatenie ďalšej splátky, resp. do jej účinného splnenia, nedochádza k splatnosti celého dlhu, ale platí naďalej pôvodné dojednanie o splátkach (nie sú dotknuté dôsledky omeškania s tou ktorou splátkou). Toto právo však veriteľ opäť získa, ak sa dlžník dostane do omeškania nezaplatením ďalšej splátky. Ak veriteľ riadne a včas svoje právo neuplatnil, môže voči dlžníkovi požadovať naďalej len dohodnuté splátky.

31. Pri plnení formou splátok je pritom vždy rozhodujúce rozlíšiť už nastalú splatnosť jednotlivých splátok úveru (splatných do doby splatnosti celého zostatku dlhu) a splátok splatných na základe jednostranného úkonu veriteľa. Pre splatnosť pohľadávky v dôsledku straty výhody splátok nie je významné, kedy veriteľ mohol dlžníka z dôvodu jeho omeškania so splátkami o zaplatenie celej pohľadávky (alebo jej zostatku) najskôr požiadať, ale či a kedy sa rozhodol svoje oprávnenie využiť a o zaplatenie celej pohľadávky skutočne požiadal (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo 426/2005).

32. Okrem vyššie uvedených kumulatívnych predpokladov splatnosti celého dlhu (nesplnenie niektorej zročnej splátky, jednostranný adresovaný právny úkon veriteľa, ktorým žiada o zaplatenie celej pohľadávky, ak to bolo veriteľom a dlžníkom takto dohodnuté, t. j. dohoda, prípadne rozhodnutie ak tak bolo určené v rozhodnutí), ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy môže veriteľ (dodávateľ) uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (§ 53 ods. 9 O. z. v relevantnom znení).

33. Zmluvné podmienky, ktoré umožňujú vyhlásenie predčasnej splatnosti celého úveru z dôvodov, ktoré sú formulované príliš široko, nejednoznačne a môžu byť zo strany veriteľa (banky) uplatnené svojvoľne, môžu spôsobovať v zmysle § 53 ods. 1 O. z. značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Jednotlivé dôvody predčasného ukončenia zmluvy musia byť natoľko závažné, aby odôvodnili tak zásadné následky pre spotrebiteľa, ako je strata výhody splátok. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie možnosť predajcu alebo dodávateľa rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho či si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatniteľných v danej oblasti pri neexistencii osobitných zmluvných ustanovení a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takéto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.

34. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva subsumovanie preukázaného skutkového stavu pod vyššie uvedené relevantné ustanovenia právnych noriem,

regulujúcich predčasnú splatnosť úveru zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a s tým súvisiacu aktívnu vecnú legitímáciu v konaní.

35. Obdobne absentovalo v odôvodnení napadnutého rozhodnutia aj vyporiadanie sa s premlčaním nároku žalobkyne (§ 54a O. z.) v súvislosti s preukázaným skutkovým stanovom veci.

36. Pri posudzovaní počiatku plynutia premlčacej doby v prejednávanej veci bolo potrebné vychádzať zo záveru, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia spotrebiteľa na zosplatenie). Tento deň je najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 O. z.), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa § 103 O. z. (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo 268/2020 zo dňa 29. novembra 2022).

37. Najvyšší súd SR dospel k záveru, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 O. z. začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, za podmienky, že v lehote uvedených troch mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa veriteľ môže s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (porov. napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo 268/2020 zo dňa 29. novembra 2022, sp. zn. 5Cdo 224/2021 zo dňa 30.11.2022, sp. zn. 4Cdo/132/2021 zo dňa 15. decembra 2022).

38. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napr. sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

39. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie súdu rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

40. S poukazom na vyššie uvedené rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedalo požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, keďže chýbal vyššie uvedený argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať. Odvolacia námietka žalovaných 1/, 2/ o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia bola preto dôvodná.

41. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keďže súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, ktoré nenahrádza prvoinštančné konanie.

42. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, viazaný vyššie uvedenými právnymi závermi odvolacieho súdu, vychádzať z preukázaného skutkového stavu, na ktorý budú aplikované

relevantné ustanovenia dotknutých právnych noriem, týkajúce sa predmetného spotrebiteľského vzťahu. Súd prvej inštancie posúdi nárok žalobkyne aj z hľadiska naplnenia zákonom stanovených obligatórnych náležitostí zmluvy, po predchádzajúcom posúdení aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, vrátane právneho úkonu postúpenia bankovej pohľadávky na nebankový subjekt (§ 92 ods. 8 ZoB, prihladajúc na ustálenú súdnu prax, porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/147/2017 zo dňa 24. apríla 2018, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2018 č. 60).

43. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie posúdi a vyhodnotí či a k akej dohode ohľadom splatnosti celého zostatku dlhu medzi zmluvnými stranami došlo (vrátane obsahu tejto dohody), ktorá zmluvná podmienka predčasného splatenia dlhu podlieha obligatórneho prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách (§ 53 a § 54 ods. 1 O. z.). Hodnotenie dokazovania zahŕňa aj preukázanie naplnenia zákonom stanovených podmienok (§ 565 O. z. a § 53 ods. 9 O. z.). Uvedený záver bude právne významný aj pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne.

44. Pri posudzovaní nároku žalobkyne z hľadiska naplnenia obligatórnych zákonom stanovených náležitostí zmluvy (§ 9 ods. 2 ZoSÚ), bude postupované tak, aby bol daný a vyhodnotený skutkový základ pre vecné posúdenie sporu, so špecifikami pre spotrebiteľské spory (§ 290 a nasl. CSP), s prihliadnutím na vnútroštátnu judikatúru a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie.

45. Súd prvej inštancie sa kvalifikovane vysporiada i s obrannou argumentáciou žalovaných 1/, 2/, domáhajúcich sa ustálenia správnej výšky zostatku dlžnej sumy úveru.

46. Svoj právny záver súd odôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania poskytne odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

47. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadrí skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

48. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

49. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.